

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Свинаренко Дмитро Миколайович

кандидат технічних наук,

доцент кафедри кібербезпеки та інформаційних технологій,

Університет митної справи та фінансів

У ХХІ столітті світовий ринок освітніх послуг зазнає стрімких змін під впливом цифровізації, яка трансформує формати навчання та розширює доступ до знань. Глобалізація сприяє зростанню міжнародної мобільності та конкуренції між освітніми закладами, що вимагає адаптації до нових умов. Оскільки ці два чинники формують нову архітектуру глобального освітнього простору, зростає потреба в аналізі їх впливу, можливостей і викликів. Освіта за сучасних умов стрімко трансформується, і одним із ключових трендів є дистанційне та гібридне навчання. Ці моделі стали особливо популярними після пандемії, коли навчальні заклади змушені були швидко адаптуватися до нових умов [1; 2].

Сучасний ринок праці вимагає не лише професійних знань, а й гнучких навичок. Крім того, традиційної освіти вже недостатньо, тому концепція *lifelong learning* стає ключовою для успішної кар'єри та є однією з сучасних глобальних тенденцій на світовому ринку освітніх послуг. Прикладами успішної інтеграції *soft skills* і *lifelong learning* в освіту є Фінляндія, де шкільна програма спрямована на розвиток критичного мислення, креативності та командної роботи; Сінгапур, де реалізується національна програма *SkillsFuture* для підтримки безперервного навчання дорослих; США та ЄС, де набуло поширення корпоративне навчання та мікрокреденціали від Google, IBM, Microsoft, які визнаються роботодавцями; Україна, де здійснюється розвиток EdTech-платформ для онлайн-навчання [3; 4]. Викликами даного тренду світового ринку освітніх послуг є відсутність системного підходу – традиційна освіта ще не повністю адаптувалася до цих змін; проблеми оцінювання *soft skills* – важко виміряти рівень комунікації чи креативності; самодисципліна – *lifelong learning* вимагає постійної мотивації.

Світовий ринок освітніх послуг є динамічним і впливає на нього безліч економічних та соціальних чинників. Зокрема, процес глобалізації сприяє розвитку міжнародних освітніх послуг; інтернаціоналізація освіти впливає на попит на іноземні дипломи та програми навчання; рівень економічного розвитку країн безпосередньо впливає на доступність освітніх послуг; інновації у технологіях значно змінюють структуру

освітніх послуг, роблячи їх доступнішими для широких верств населення, а також дозволяючи здобувати освіту без необхідності фізичного відвідування навчальних закладів; можливість переміщення студентів між країнами для здобуття освіти стає важливим соціальним фактором через сприяння культурному обміну, міжнародним зв'язкам та розвитку глобального ринку праці; розвиток соціальних медіа та технологій комунікації змінює способи взаємодії між студентами, викладачами та навчальними закладами.

У ХХІ ст. освіта пристосовується до низки викликів, що здійснюють вплив на якість навчання, доступність знань та конкурентоспроможність випускників (рис. 1).

Рис. 1. Виклики та загрози світового ринку освітніх послуг

Джерело: складено автором за [5; 6]

Оцифрування освітнього процесу створює нові можливості як для здобувачів освіти, так і для викладачів: онлайн-курси, інтерактивні платформи, віртуальна реальність (VR), штучний інтелект (ШІ) та адаптивне навчання роблять навчання доступнішим, ефективнішим і персоналізованим. Водночас це супроводжується зростанням технологічної нерівності, яка виникає через обмежений доступ до сучасних цифрових інструментів у соціально вразливих, географічно віддалених або економічно слабших груп населення. Для подолання цієї проблеми важливими є розвиток цифрової інфраструктури, програми цифрової грамотності, міжнародна підтримка освітніх технологій у країнах, що розвиваються, та впровадження гібридного навчання. EdTech-платформи стирають кордони між країнами, надаючи глобальний доступ до знань, однак це створює ризики втрати місцевих студентів для університетів із менш конкурентними освітніми системами. Внаслідок цього традиційні заклади змушені адаптуватися до нових умов і боротися

за увагу глобальної аудиторії, в тому числі через онлайн-формати. Зростання вартості вищої освіти й обмежені можливості для соціально незахищених студентів спонукають багатьох обирати більш доступні онлайн-альтернативи, що створює серйозну конкуренцію для класичних університетів. Використання ІІІ в освіті має значний потенціал для покращення якості навчання, проте породжує низку етичних проблем: упереджені алгоритми можуть створювати бар'єри для певних груп, а нерівний доступ до технологій загрожує посиленням цифрового розриву. Це викликає потребу в створенні справедливої, інклюзивної освітньої екосистеми, яка забезпечить рівні можливості для всіх учасників навчального процесу.

Цифровізація освіти відкриває значні можливості для розширення доступу до знань, однак проблему технологічної нерівності досі не подолано. Щоб сформувати справедливе освітнє середовище, важливо усувати цифрові бар'єри та гарантувати рівні умови для всіх учасників освітнього процесу.

Сучасний світовий ринок освітніх послуг має чималий потенціал, що формується під впливом технологічних змін, глобалізаційних процесів і трансформацій ринку праці. Ті заклади та компанії, які зможуть оперативно реагувати на ці виклики й ефективно використовувати нові можливості, здатні зайняти провідні позиції у глобальному освітньому просторі. У цих умовах освітня система має оновлюватися відповідно до сучасних потреб, впроваджувати інклюзивні моделі навчання та поєднувати технологічний розвиток з ключовими гуманістичними принципами освіти.

Список використаних джерел:

1. Фурманенко І. Механізми та моделі виходу на європейський ринок освітніх послуг. Перспективні напрями розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-51>
2. Фурманенко І. Технології дистанційного навчання як драйвер міжнародної освіти. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-74>
3. Фурманенко І. Вплив штучного інтелекту на розвиток міжнародних ринків освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-73>
4. Петриченко Л. Чинники визначення конкурентоспроможності закладу вищої освіти в умовах глобалізації ринку освітніх послуг. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. № 1 (Том 11). С. 28–34. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/article/view/113/76>.
5. Educational Service Market Report 2024. URL: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/educational-services-global-market-report>
6. Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти : монографія / за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, С. І. Котенка. Суми: Сумський державний університет, 2023. 125 с.